

Motion till riksdagen 2022/23:2280

av **Rebecka Le Moine m.fl. (MP)**

Stoppa handeln med utrotningshotade djur

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottsrubriceringen Cites-brott för de brott som relaterar till överträdelser av de straffsanktionerade förbuden i Cites-förordningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tullverket ökade befogenhet gällande Cites-arter vid Sveriges inre gräns, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på kunskapsuppbyggnad om de regler som gäller för handel med vilda djur och växter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artbestämning av vilda arter av djur och växter som omfattas av artskyddsförordningen samt delar och produkter av dessa fortsatt ska ske vid varje importtillfälle och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Handeln med hotade arter är världens fjärde största illegala handel och omsätter ofantliga summor som göder kriminella nätverk.

Forskare har länge varnat om att allt fler virus riskerar att spridas från djur till människor. Utbrottet av coronaviruset covid-19 har återigen satt strålkastarljuset på kopplingen mellan djurmarknader och sjukdomar. En anledning till att risken för virusspridning ökar på marknaderna är att det är ohygieniska förhållanden med en stor blandning av olika djurarter, ofta stressade – som aldrig skulle träffas naturligt i det vilda. Olika virus kan då hoppa från en djurart till en annan och sedan vidare till människan.

På den internationella marknaden säljs varje år flera miljoner vildfångade fåglar, tiotusentals apor och ett oräkneligt antal andra djur och växter. Djuren säljs som

exotiska husdjur, eller så används deras pälsar och skinn inom kläindustrin. Delar från skelett, horn och betar används som ingredienser i naturmediciner och mat, till smycken och prydnadsföremål.

Den stora efterfrågan på elfenben bidrar till alltför stor jakt på världens elefanter. Även världens noshörningsarter hotas av tjuvjakt och illegal handel.

År 1973 kom ett antal länder överens om att handel inte får vara orsaken till att vilda djur och växter utrotas. Överenskommelsen heter Cites (Convention of International Trade in Endangered Species of wild flora and fauna).

Cites-konventionen innebär att inga arter från den vilda faunan eller floran blir föremål för en ohållbar exploatering på grund av internationell handel. Och 180 länder har skrivit under konventionen.

Handeln ska vara laglig, hållbar och spårbar. Arter som omfattas av konventionen listas i tre olika bilagor:

- I bilaga A listas alla de arter som är mycket hotade och som inte alls får förekomma i kommersiell handel, och där handel endast är tillåten under exceptionella omständigheter.
- I bilaga B listas arter som riskerar att bli utrotningshotade om handeln inte är strikt reglerad. Handel är tillåten med arter, men den kontrolleras noga.
- I bilaga C listas arter där ursprungslandet begärt att de ska listas för att göra det möjligt att kontrollera exporten.
- Arter som inte tagits upp i någon av bilagorna A–C, men som importeras till EU i sådan omfattning att övervakning därför anses befogad, återfinns i bilaga D.

Levande djur och växter importeras i stort antal till Sverige årligen, liksom produkter av arterna. Sverige anses vara ett transitland för levande exemplar och produkter som skickas vidare till andra länder. En del export sker också från Sverige av både lagliga och olagliga exemplar av arter, till exempel lagliga produkter av licensjagad björn men också illegalt insamlade växter och fågelägg. Ett hundratal av de arter som är Cites-listade förekommer i naturen i Sverige. Cites-reglerna gäller även i de fall exemplar har åtkommit genom laglig jakt eller lagligt fiske.

Tullverket har i uppgift att se till att in- och utförelsestrukturer efterlevs inom alla områden och varuflöden. Tullbeslag bekräftar att hälsokostpreparat och liknande produkter både importeras olagligt till och exporteras från Sverige samt att bland annat levande reptiler smugglas från tredje land eller förs in olovligt från andra EU-länder. Det kan handla om souvenirer i form av koraller, klockarmband eller plånböcker av reptilskinn som påträffas när de tas in i landet av semesterresenärer som inte är insatta i regelverket.

Den olagliga handeln med hotade arter bedöms totalt sett vara omfattande i Sverige. Det uppges vara ett problem att straffbestämmelserna i stor utsträckning finns i jaktlagen och fiskelagen, som är lagstiftningar som i första hand har andra syften och som ska reglera tillåten jakt och fiske på arter. Enligt Jordbruksverket bör alla brott mot skyddade arter som påverkar arternas fortlevnad ingå i miljöbalkens straffbestämmelser som artskyddsbrott. Ett sätt att förtydliga lagstiftningen är genom att införa brottsrubriceringen "Cites-brott".

Miljöpartiet opponerar sig mot de förslag till ändringar i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:89) om handel och andra åtgärder med exemplar av vilt levande djur- och växtarter som behöver skydd (4.10.16-16063/2022), där artbestämning föreslås ske genom ett "riskbaserat urval". Vi menar att vi snarare

behöver ta krafttag för att stävja handeln med hotade djur, och att det fortsatt ska ske en artbestämning vid varje importtillfälle för att kunna implementera Cites-konventionen.

En utmaning för att förverkliga målet om att stoppa handeln och lagföra de som bedriver denna handel är dedikerade resurser och uttalade mål om att prioritera detta område tillräckligt. Idag är det så att om Tullverket upptäcker djurdelar under en inspektion så analyseras dessa. men det är sällan som personerna som påträffats med dessa djurdelar lagförs. Den lukrativa illegala handeln med djur och djurdelar måste stoppas, och en viktig del i det är att ge Tullverket resurser, kompetens, utökade befogenheter och tydliga direktiv för att säkerställa att Sverige uppfyller våra åtaganden.

Rebecka Le Moine (MP)

Marielle Lahti (MP)

Katarina Luhr (MP)

Janine Alm Ericson (MP)